

Gedrag en welbevinden tijdens de Corona-crisis

Resultaten 7e meting

Onderzoek en Business Intelligence

Gemeente Rotterdam

Colofon

Gemeente Rotterdam, afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI)

Datum: 13 november 2020

Auteur(s): Bianca Stam

Vragen: onderzoek@rotterdam.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Gedragmaatregelen	6
2.1	Houden aan gedragsregels	6
2.1.1	Verandering in het houden aan de gedragsregels	7
2.2	Handen wassen	8
2.2.1	Verandering in handen wassen	9
2.3	Bezoek	9
2.3.1	Verandering in bezoek	9
2.4	Afstand houden	10
2.4.1	Verandering in afstand houden	10
2.5	Risico-inschatting	12
2.5.1	Verandering in risico-inschatting	13
2.6	Maatregelen helpen	14
2.6.1	Verandering in mening of maatregelen helpen	14
2.7	Opvolgen van gedragsmaatregelen	16
2.7.1	Verandering in opvolgen van gedragsmaatregelen	16
2.8	Testen	18
2.8.1	Verandering in testbereidheid	18
3	Gezond zijn en gezond gedrag	19
3.1	Welbevinden	19
3.1.1	Verandering in mentaal welbevinden	20
3.2	Leefstijl	20
3.2.1	Verandering in leefstijl	21
4	Vertrouwen in de Nederlandse aanpak	23
4.1	Sociale omgeving	23
4.1.1	Verandering in sociale omgeving	24
4.2	CoronaMelder	25
4.3	Draagvlak voor de maatregelen	26
4.3.1	Lokale maatregelen	28
4.3.2	Maatregelen bij een tweede golf	28
4.3.3	Verandering in draagvlak	29
5	Over de deelnemers	30

1 Inleiding

Sinds half maart heeft de overheid in Nederland maatregelen ingevoerd om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Om beter te begrijpen hoe mensen denken over de afgekondigde maatregelen, wat hun drijfveren zijn om zich hieraan te houden en wat de impact op mensen is, hebben de Gedragsunit van het RIVM, GGD/ GHOR NL en de regionale GGD'en een onderzoek gedaan. Het onderzoek gaat over het gedrag van mensen, wat ze vinden van de gedragsmaatregelen van de overheid en hoe het fysiek, mentaal en sociaal met ze gaat in de periode dat het coronavirus zich verspreidt en de maatregelen zijn ingevoerd. Het onderzoek wordt meerdere keren herhaald. In onderstaande tabel is te zien wanneer de metingen hebben plaatsgevonden.

Meting	Meetperiode
1	17 april t/m 24 april
2	7 mei t/m 12 mei
3	27 mei t/m 1 juni
4	17 juni t/m 21 juni
5	8 juli t/m 12 juli
6	19 augustus t/m 23 augustus
7	30 september t/m 4 oktober

Aan de zevende meting hebben in totaal 47.740 mensen meegedaan van 16 jaar en ouder. 21.510 hebben aan alle zeven meetrondes meegedaan.

In deze rapportage worden de resultaten voor de 5.247 deelnemers van de zevende meting uit de regio van GGD Rotterdam-Rijnmond beschreven. De trends die over de zeven metingen heen gepresenteerd worden zijn gebaseerd op deelnemers die aan alle zeven meetrondes hebben meegedaan. Dat zijn

3.016 respondenten. De resultaten die over meetronde 7 gepresenteerd worden, en dus gebaseerd zijn op alle 5.247 respondenten die in deze meting meededen, kunnen daarom afwijken van de cijfers die in de trends gepresenteerd worden.

De landelijke resultaten van dit onderzoek zijn te vinden op de website van het RIVM. Veel teksten in deze rapportage zijn overgenomen van deze website.

2 Gedragsmaatregelen

Sinds half maart gelden in ons land diverse gedragsregels die erop gericht zijn het aantal contacten met anderen te reduceren (bijvoorbeeld 1,5 meter afstand houden). De regels moeten ertoe bijdragen dat tijdens contacten met anderen het coronavirus niet wordt overgedragen (hygiëne-maatregelen). Als mensen denken dat de gedragsregels helpen om besmettingen van zichzelf of anderen te voorkomen kan dit hun motivatie om zich aan de gedragsregels te houden versterken. Echter, de huidige situatie vraagt ook veel van mensen: ze beperken de vrijheid en mogelijkheden. Dit kan impact hebben op de mentale, fysieke, en sociale gezondheid. En op de verwachting hoe lang mensen de maatregelen steunen. Deze inzichten in het gedrag helpen de overheid om burgers beter te kunnen ondersteunen en te informeren om de gedragsregels te blijven opvolgen.

2.1 Houden aan gedragsregels

Het onderzoek laat zien dat het niet handen schudden de meest makkelijk na te leven regel is. Maar liefst 99% zegt geen handen meer te schudden. Daarnaast geeft 86% aan 'niet meer dan 3 mensen op bezoek' te ontvangen. Ook het handen wassen wanneer dit nodig is (79%), het niet bezoeken van mensen met een kwetsbare gezondheid (78%) en het in de elleboog hoesten of niezen (69%), het gebruik van papieren zakdoekjes (65%) en het niet bezoeken van 70-plussers (68%), lukt over het algemeen goed. Meer dan 10 keer per dag handen wassen blijkt lastiger te realiseren (40%). Het onderzoek laat zien dat de helft van de deelnemers in de afgelopen week niet op een drukke plek is geweest waar geen 1,5 meter afstand gehouden kon worden. Van degenen die wel op een te drukke plek zijn geweest, besloot 25% rechtsomkeert te maken.

Figuur 1: Percentage mensen dat zich in de praktijk aan de gedragsregels houdt, meting 7

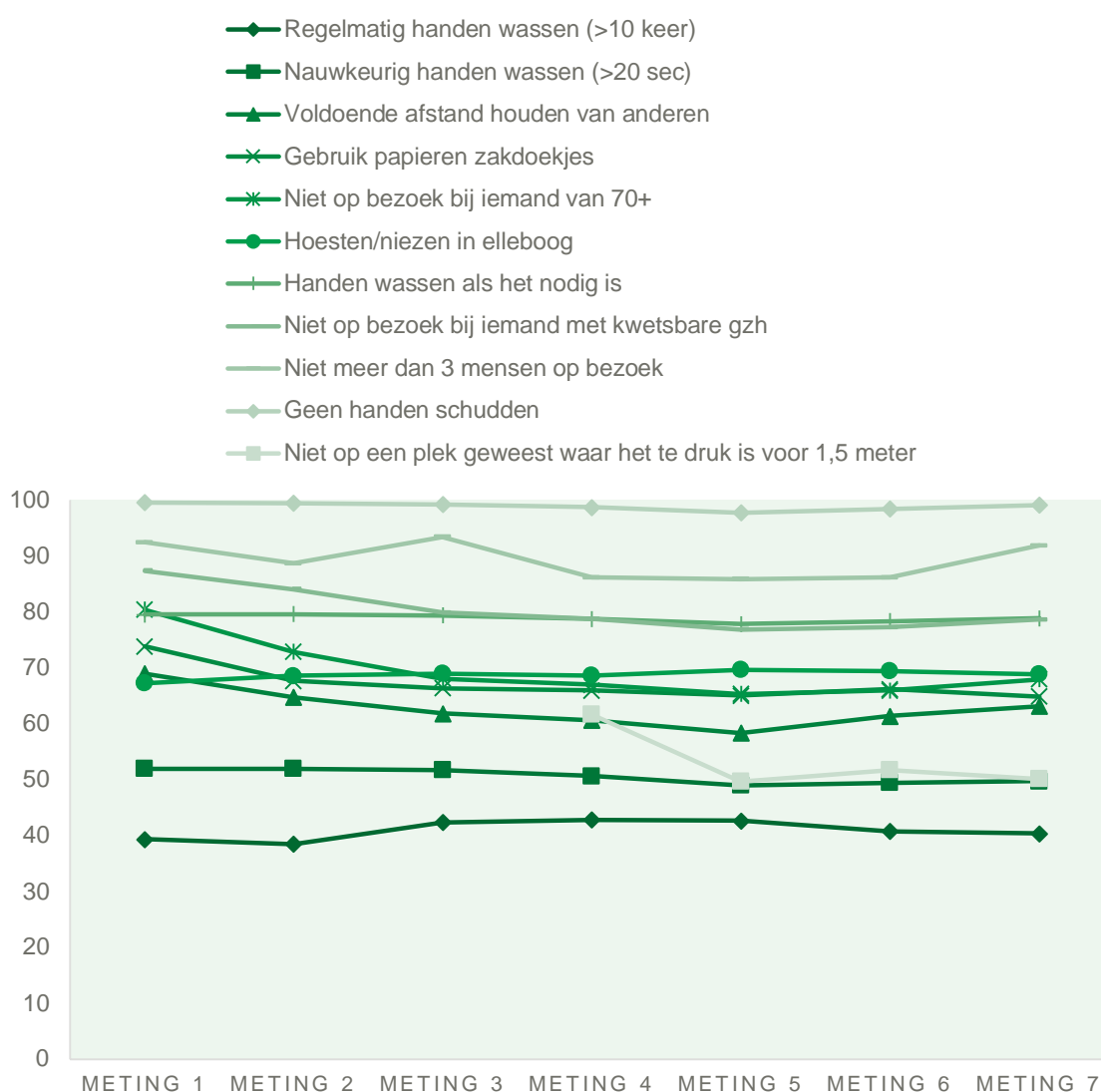

2.1.1 Verandering in het houden aan de gedragsregels

Voor veranderingen over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het percentage deelnemers dat aangeeft zich te houden aan de hygiënemaatregelen, zoals handen wassen en hoesten of niezen in de elleboog, is redelijk stabiel gebleven. Het gebruik van papieren zakdoekjes is wel afgenomen (naar 66%, dit was 74% in ronde 1). Het afstand houden lijkt weer iets beter te gaan. Na een continue afname in de

eerste 5 metingen, is in de laatste 2 metingen weer een lichte verbetering te zien in het voldoende afstand houden: een toename van 5 procentpunt ten opzicht van de vijfde meting. De regel om niet meer dan 3 mensen op bezoek te hebben, wordt ook weer beter nageleefd.

Figuur 2: Verandering in het houden aan de gedragsregels, meting 1 t/m 7

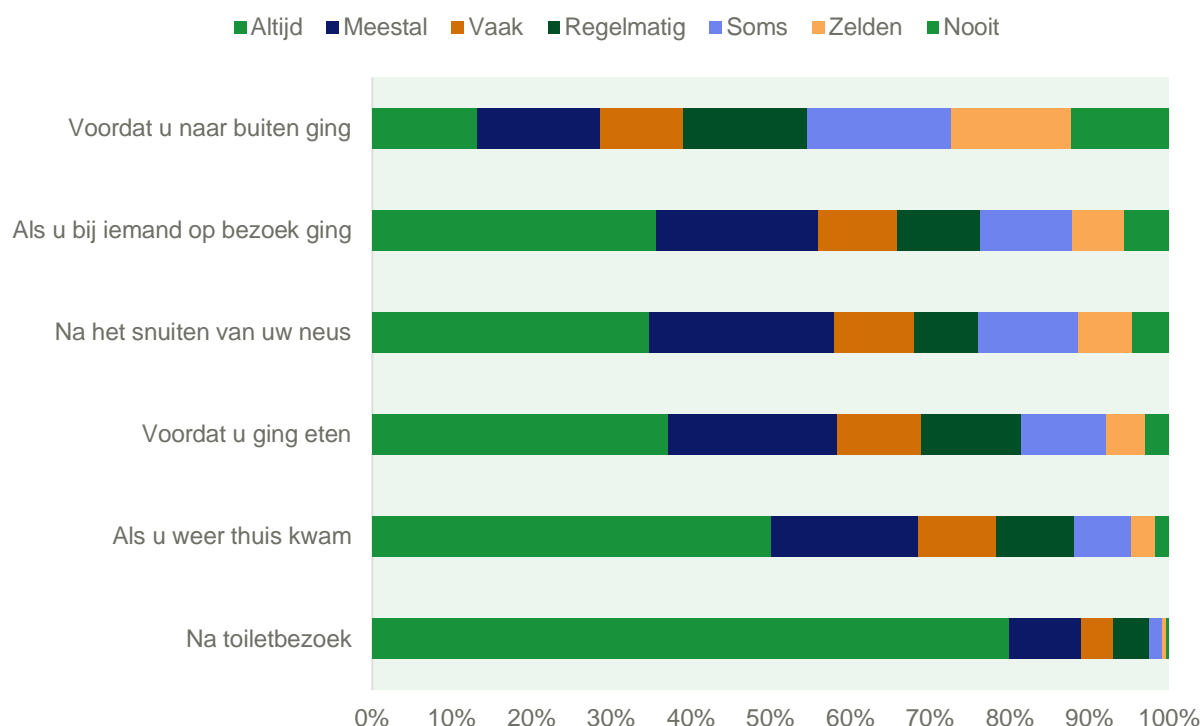

2.2 Handen wassen

Aan de deelnemers van het onderzoek is gevraagd om in te schatten hoe vaak ze hun handen wassen in situaties waarin dat moet. Mensen hebben duidelijk de gewoonte om hun handen te wassen na een toiletbezoek: 89% van de mensen geeft aan dat zij in de afgelopen week hun handen meestal of altijd wassen na een toiletbezoek.

68% van de mensen geeft aan meestal of altijd handen te wassen na thuiskomst. De gewoonte is een stuk minder sterk in andere situaties, zoals na het snuiten van de neus of bij anderen op bezoek gaan. Handen wassen vóórdat mensen naar buitengaan doet 29% van de mensen vaak tot altijd.

Figuur 3: Waste u uw handen, meting 7

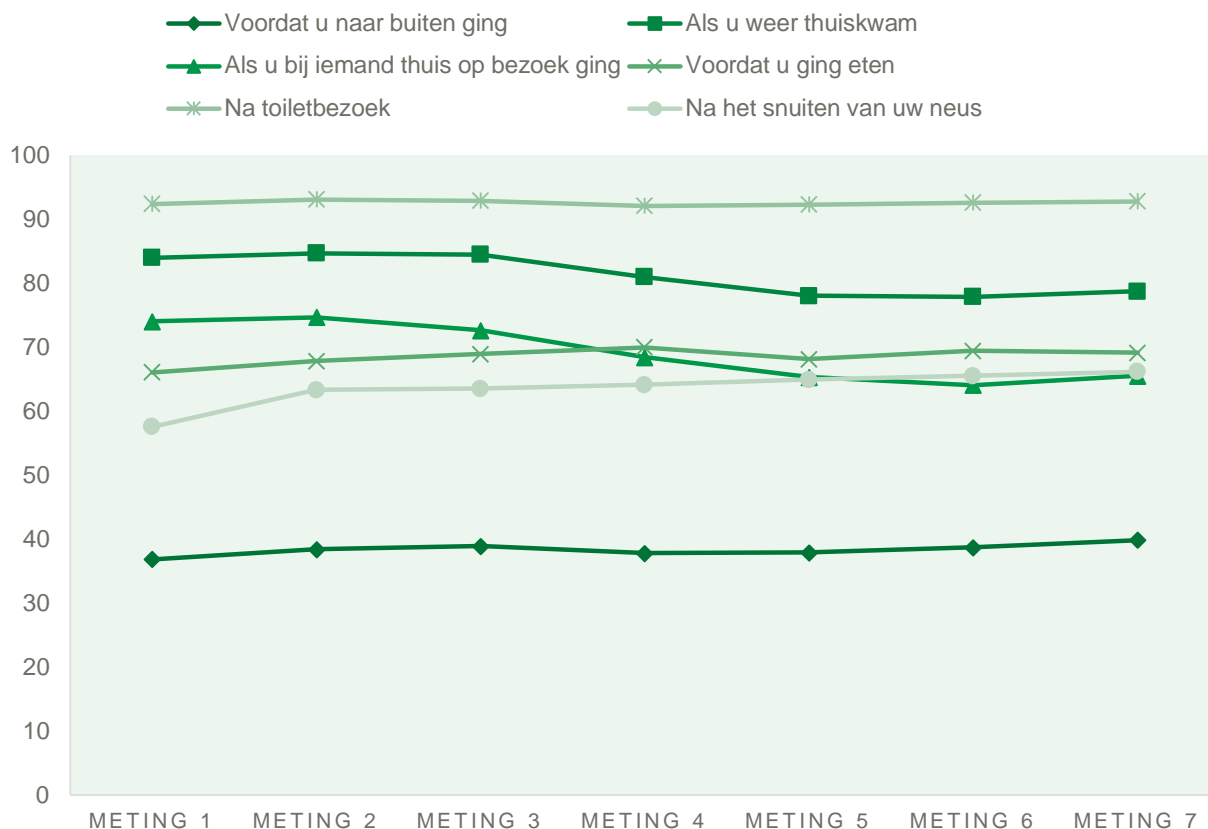

2.2.1 Verandering in handen wassen

Voor veranderingen over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het percentage deelnemers dat aangeeft handen te wassen als zij bij iemand op bezoek gingen, is het meest

afgenomen: van 74% in de eerste meting naar 66% in de zevende meting. Het percentage mensen dat aangeeft handen te wassen wanneer zij weer thuiskwamen daalt ook licht (-5 procentpunt). Het percentage mensen dat de handen wast na het snuiten van de neus is in meting 7 met 9 procentpunt toegenomen in vergelijking met meting 1.

Figuur 4: Verandering in het handen wassen, vaak tot altijd, meting 1 t/m 7

2.3 Bezoek

Van de deelnemers aan het onderzoek gaf 46% aan in de week voorafgaand aan het onderzoek geen bezoek te hebben ontvangen. Voor 43% van de mensen bleef het aantal keren bezoek per week beperkt tot 1 of 2 keer. De resterende 11% ontvangt 3 of meer keer per week bezoek.

nam tot en met meting 5 af van 59% in meting 1 tot 40% in meting 5. Bij de zesde meting werd weer iets vaker aangegeven geen bezoek te hebben ontvangen (46%). Dit percentage was bij de laatste meting ook 46%.

2.3.1 Verandering in bezoek

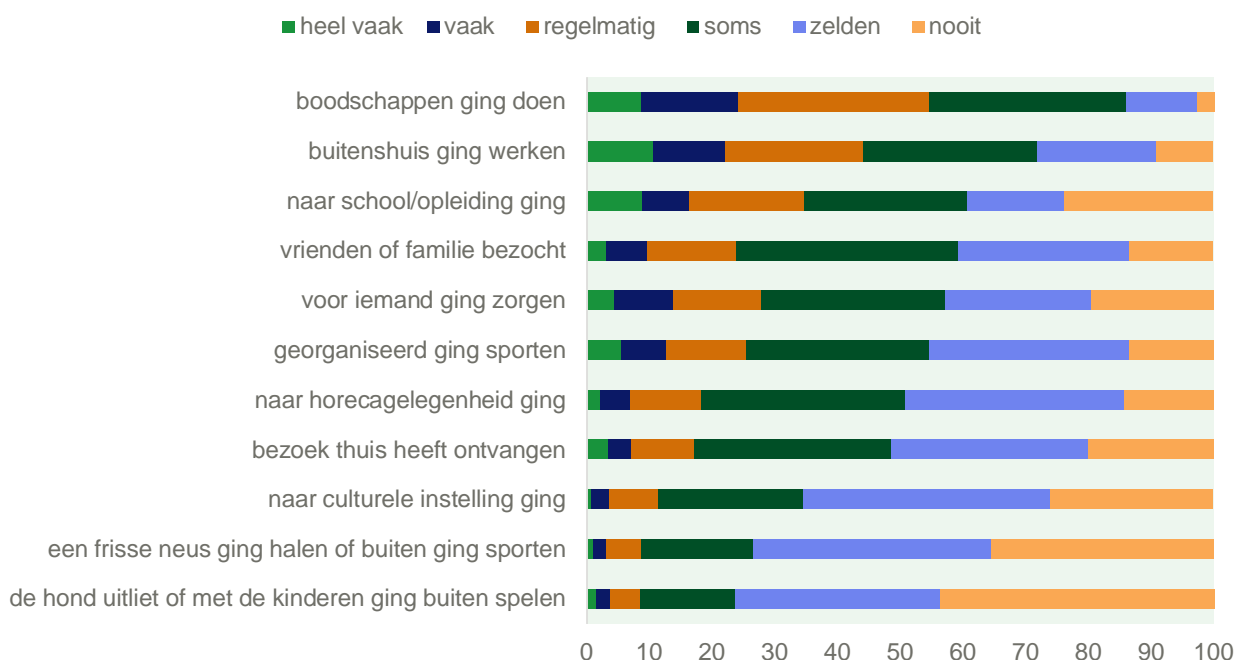
Voor verandering over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het percentage mensen dat aangeeft in de week voorafgaand aan het onderzoek geen bezoek te hebben ontvangen,

2.4 Afstand houden

Een belangrijke maatregel, het op 1,5 meter afstand blijven van elkaar, blijkt niet altijd door iedereen te worden nageleefd. Uit onderstaande grafiek blijkt dat in 86% van de gevallen mensen soms tot heel vaak te dichtbij kwamen met boodschappen doen. 72% van de deelnemers gaf aan dat mensen te dichtbij kwamen wanneer zij naar buiten gingen voor werk. Bij het naar school gaan of volgen van een

opleiding geeft 61% van de deelnemers aan dat mensen soms tot heel vaak te dichtbij kwamen. Bij het bezoeken van vrienden of familie of bezoek thuis ontvangen is dit respectievelijk 59% en 49%. Tijdens een bezoek aan een culturele instelling (zoals een bioscoop of theater) geeft 65% van de respondenten aan dat mensen zelden of nooit te dichtbij kwamen. In andere situaties die weer mogelijk zijn geworden, zoals georganiseerd sporten en het bezoeken van horeca is dit 45% en 49%.

Figuur 5: Percentage mensen dat aangaf dat mensen te dichtbij kwamen, meting 7

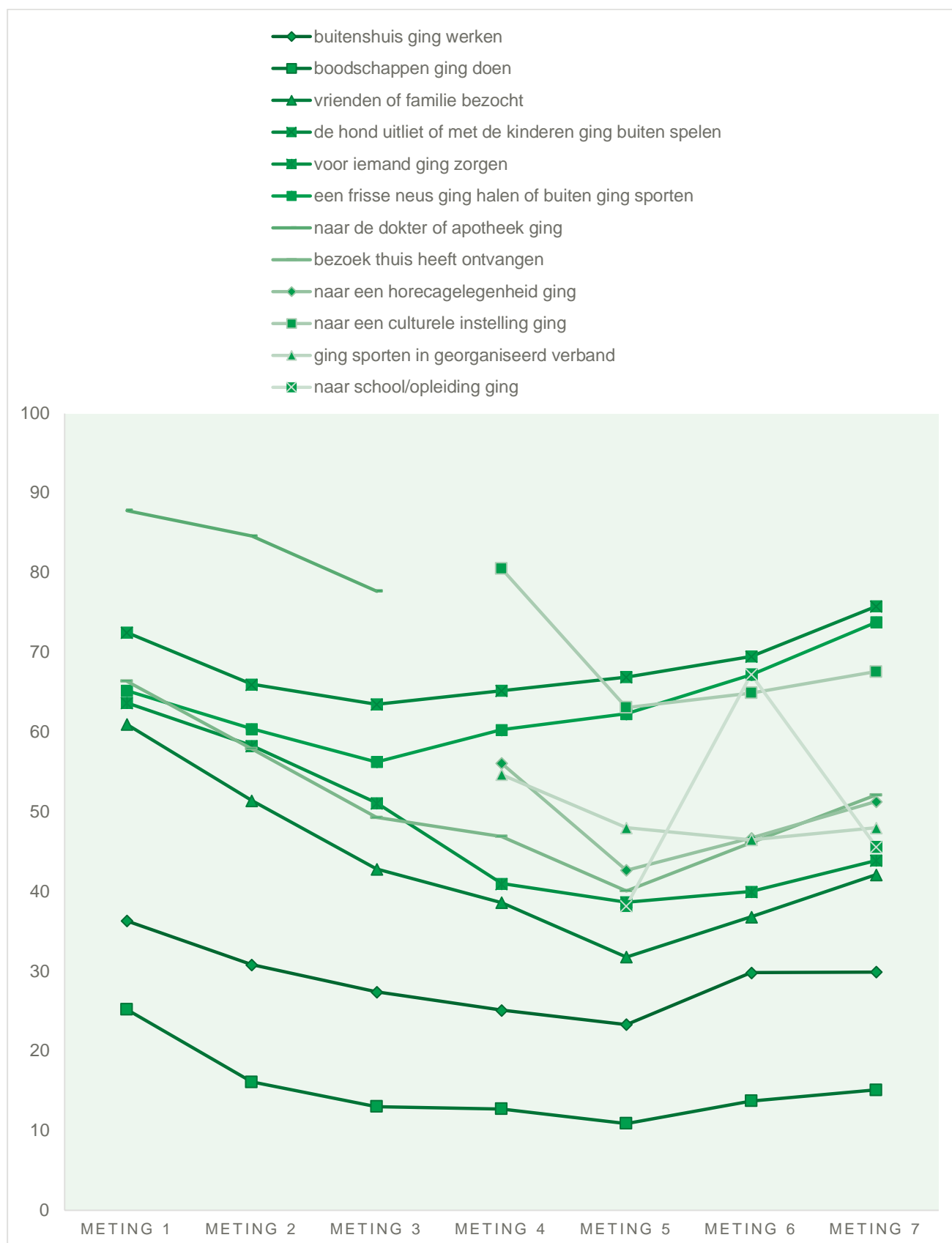
2.4.1 Verandering in afstand houden

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Na een continue verslechtering in de eerste vijf meetrondes, lijken deelnemers de laatste twee metingen weer wat beter de 1,5 meter afstand te kunnen realiseren.

Situaties waarbij het afstand houden weer beter gaat ten opzichte van meting 5 zijn buitenshuis werken (verbetering van 7 procentpunt), maar ook in sociale settings zoals

familie of vrienden bezoeken (verbetering van 10 procentpunt), bezoek thuis ontvangen (verbetering van 12 procentpunt) en naar een horecagelegenheid gaan (verbetering van 9 procentpunt). Daarnaast zijn ook verbeteringen te zien in de praktische situaties, zoals de hond uitlaten of met kinderen buiten spelen (verbetering van 9 procentpunt), een frisse neus halen (verbetering van 12 procentpunt) en voor iemand (mantel)zorgen (verbetering van 5 procentpunt).

Figuur 6: Verandering in het percentage mensen dat aangaf dat mensen zelden of nooit te dichtbij kwamen, meting 1 t/m 7

2.5 Risico-inschatting

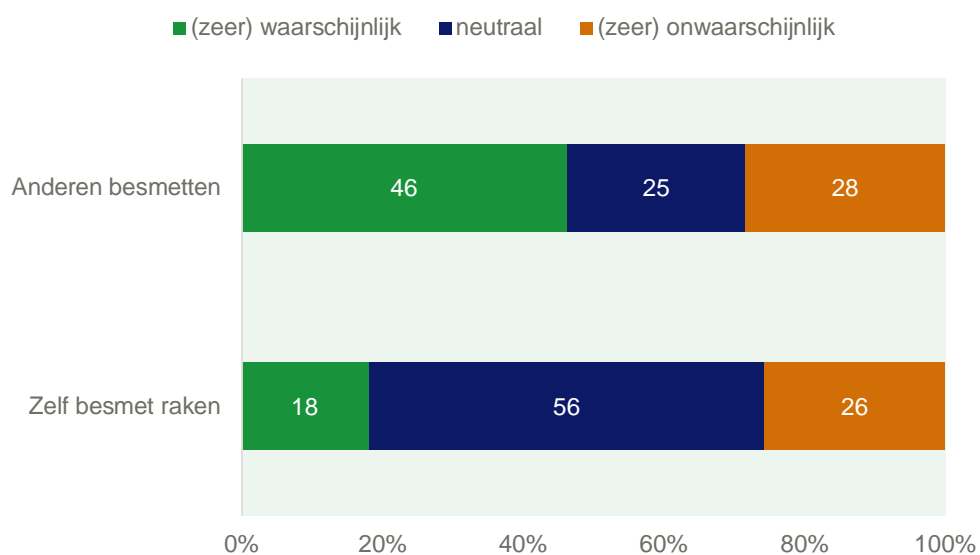
Aan de deelnemers van het onderzoek is gevraagd hoe groot zij denken dat de kans is dat als ze corona-besmet zijn, ze dit doorgeven aan anderen. Daarnaast is gevraagd hoe erg ze dat zouden vinden. 26% geeft aan dat ze het (zeer) onwaarschijnlijk vinden dat ze besmet worden. Acht-tien procent vindt dit juist (heel) waarschijnlijk. Als mensen besmet zouden raken dan vindt 69% dit wel (heel) erg.

Zesenvieftig procent van de deelnemers acht de kans groot het virus aan anderen door te geven als ze besmet

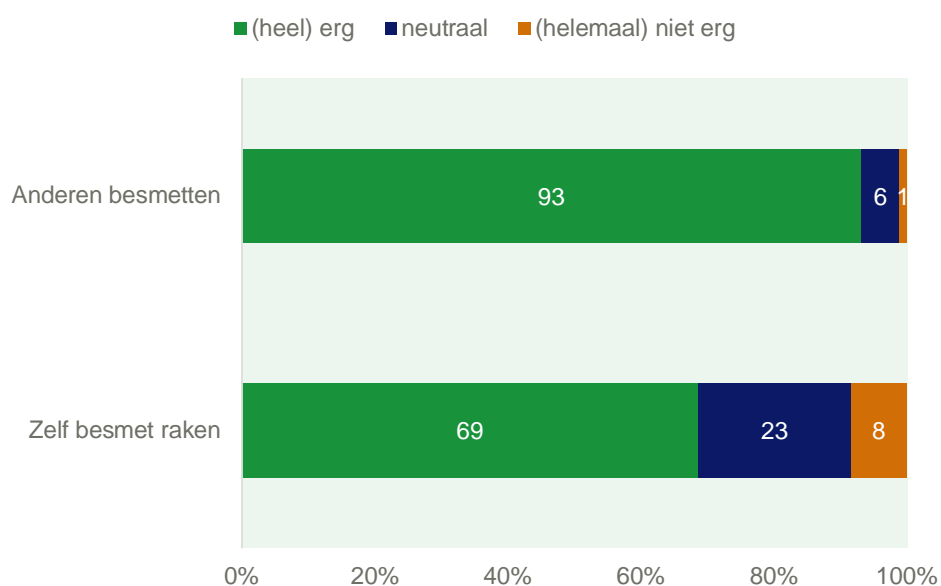
zouden zijn. Bijna iedereen (93%) zou het (heel) erg vinden het virus door te geven aan iemand anders.

54% van de deelnemers vindt dat we ons in een tweede golf coronabesmettingen bevinden en 41% van de deelnemers acht het (zeer) waarschijnlijk dat er nog een tweede golf komt. 93% van de deelnemers die aangeven dat we ons in een tweede golf besmettingen bevinden, vindt dit (heel) erg. Van de mensen die niet aangaven dat we ons in een tweede golf bevinden, vindt 85% een mogelijke tweede golf (heel) erg.

Figuur 7: Inschatting kans om zelf besmet te raken of om anderen te besmetten, meting 7

Figuur 8: Inschatting ernst van zelf besmet raken of van anderen besmetten, meting 7

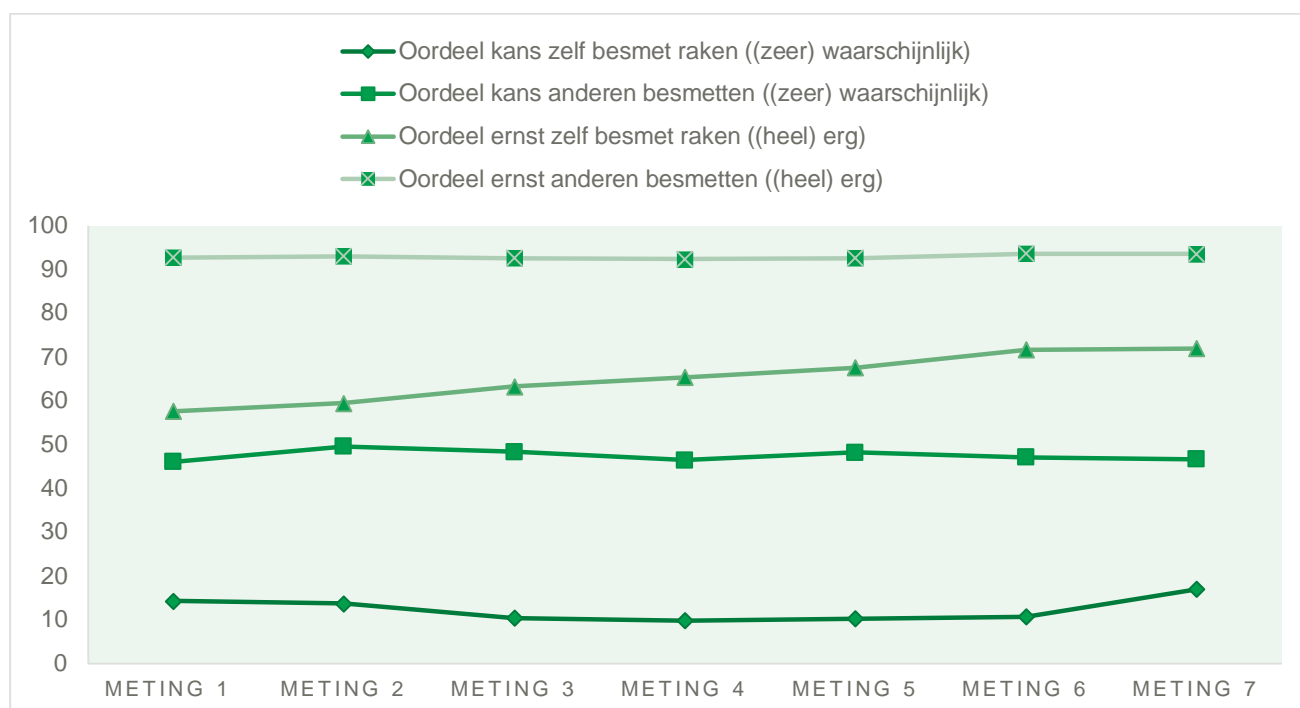

2.5.1 Verandering in risico-inschatting

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan.

Het aantal mensen dat het (heel) erg vindt besmet te raken is gestegen van 58 naar 72%.

Figuur 9: Verandering kans en ernst om zelf of anderen te besmetten, meting 1 t/m 7

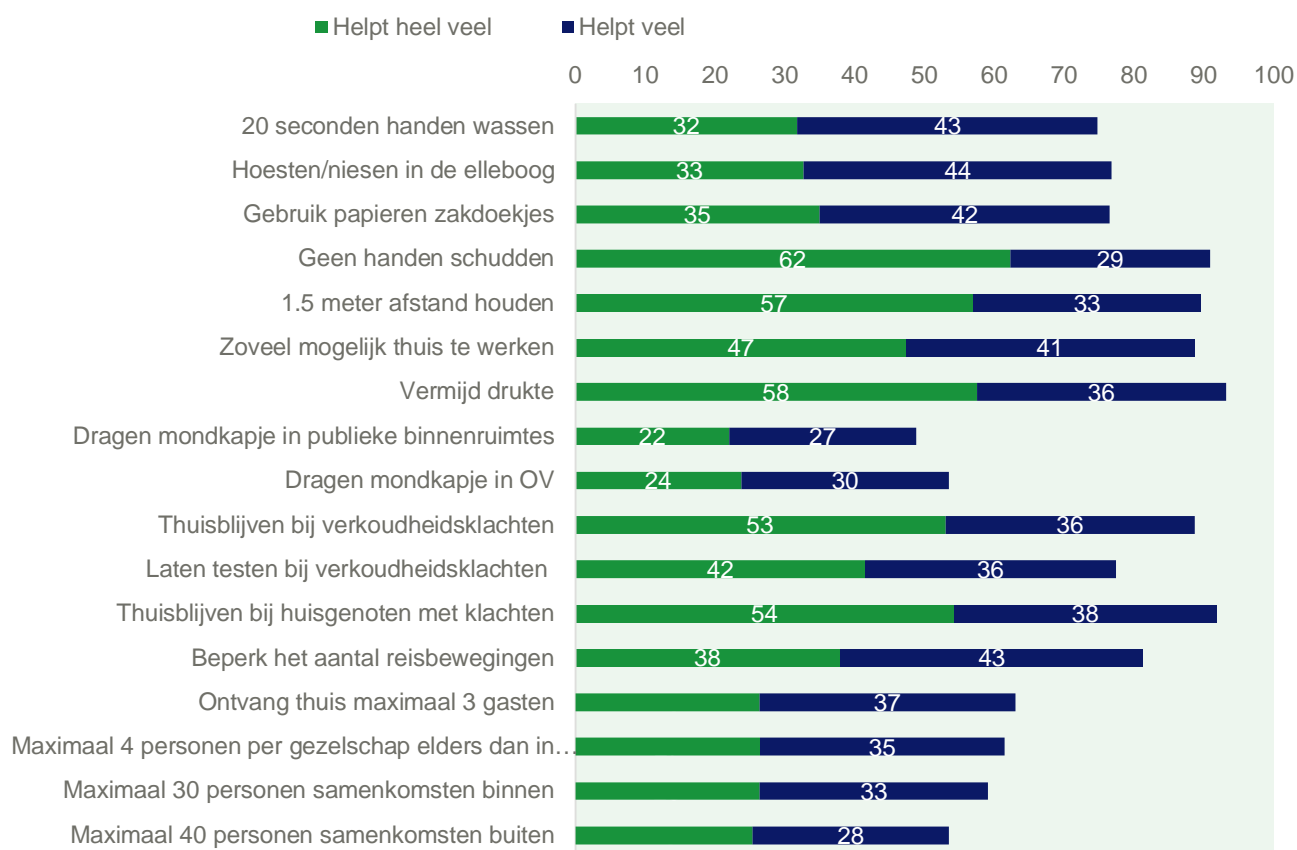
2.6 Maatregelen helpen

Deelnemers zijn ook gevraagd of ze denken dat de maatregelen helpen. De resultaten zijn in onderstaande grafiek te zien. Voor de meeste maatregelen geeft 59 tot 93% aan dat de regels (heel) veel helpen. Het gebruik van een niet-medisch mondkapje in publieke binnenruimtes scoort veel lager: 49% denkt dat deze maatregel (heel) veel helpt. Ook

het dragen van een niet-medisch mondkapje in het OV scoort lager (54%), net als een maximum van 40 personen bij samenkomsten buiten (54%).

De gedragsregels waarvan de meeste mensen aangeven dat deze (heel) veel helpen zijn het vermijden van drukte (93%), thuisblijven bij verkoudheid en koorts van huisgenoten (92%) en geen handen schudden (91%).

Figuur 10: Hoe goed helpen de gedragsregels, meting 7

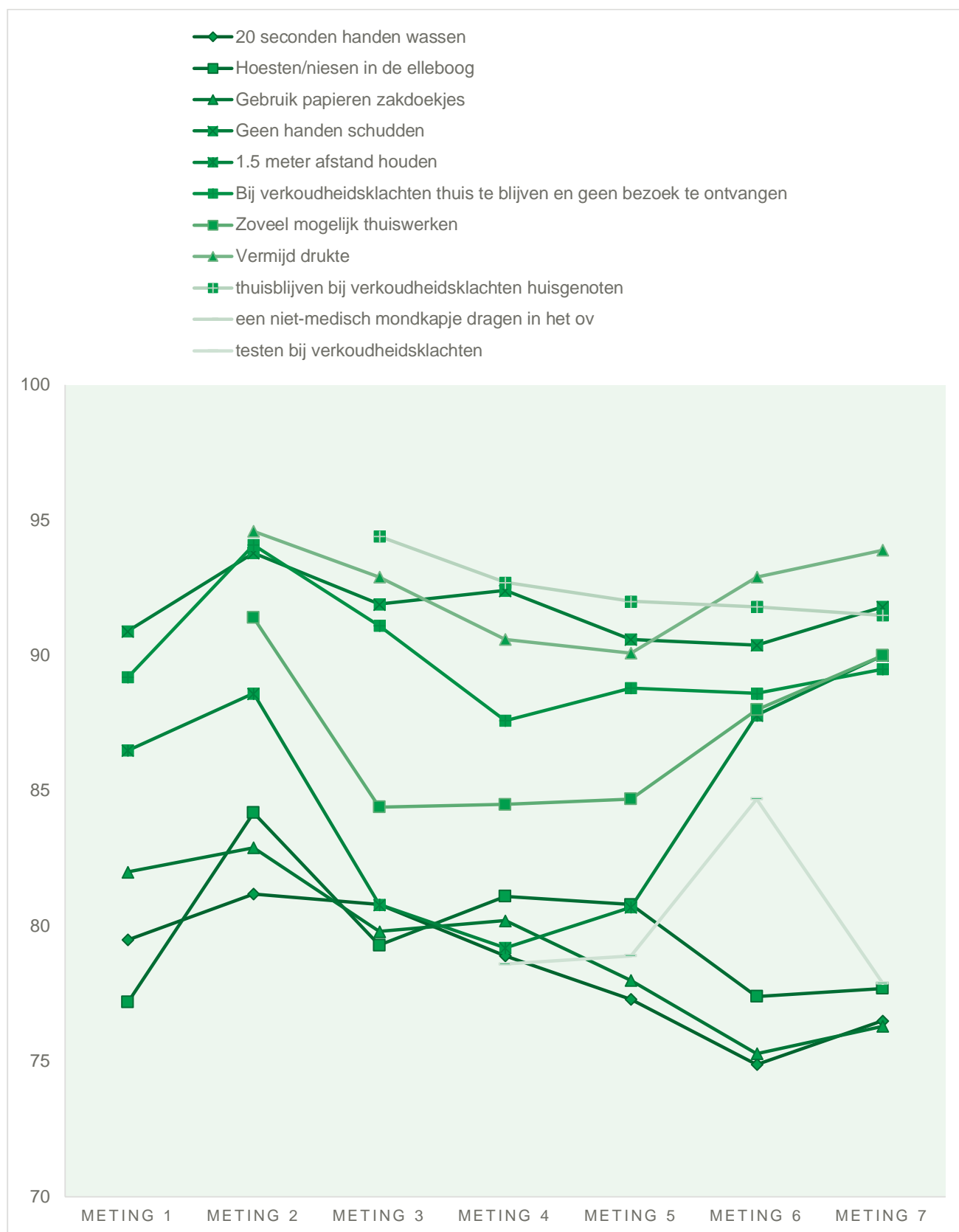
2.6.1 Verandering in mening of maatregelen helpen

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Voor de 1,5 meter afstand houden daalde het percentage deelnemers dat denkt dat deze maatregel (heel) veel helpt van 87% bij de eerste meting naar 79% bij de vierde meting, maar steeg daarna naar 90% bij de laatste meting. De gedragsregels om zoveel mogelijk thuis te werken en drukte vermijden zijn vanaf meting 2 gemeten. Het percentage

deelnemers dat denkt dat deze gedragsregels (heel) veel helpen, is na een eerste afname weer toegenomen naar het oorspronkelijke niveau.

Een toename in het percentage deelnemers dat van mening is dat de maatregel (heel) veel helpt, is te zien voor het dragen van een niet-medisch mondkapje in het ov (vanaf meting 4 gemeten). Na een toename in het percentage deelnemers dat van mening is dat testen bij verkoudheidsklachten (heel) veel helpt (van 79% naar 85% in voorgaande rondes) is dit nu gedaald naar 78%.

Figuur 11: Verandering in mening of maatregelen (heel) veel helpen, meting 1 t/m 7

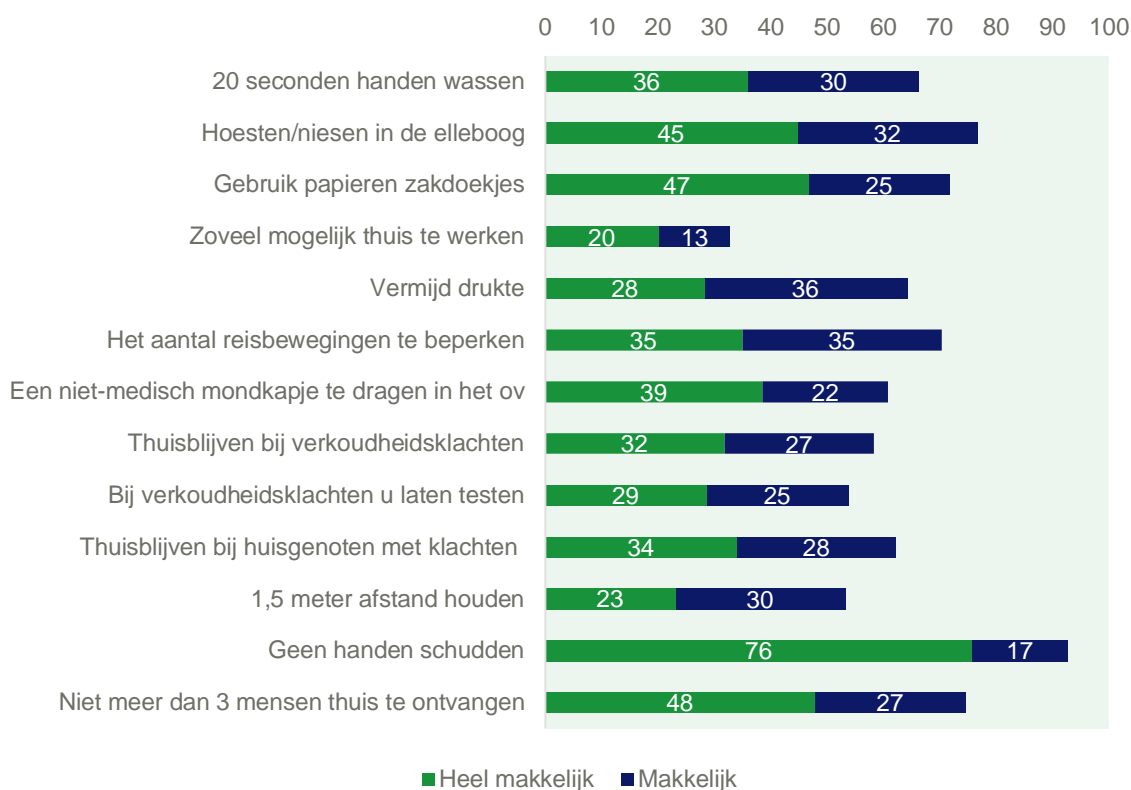

2.7 Opvolgen van gedragsmaatregelen

Aan de deelnemers is gevraagd hoe moeilijk of makkelijk zij het vinden om zich aan de gedragsregels te houden. Voor de meeste maatregelen geldt dat een meerderheid

van de deelnemers het (heel) makkelijk vindt om zich eraan te houden. Voor het niet schudden van handen is dit zelfs 93%. De regels die als minder makkelijk worden ervaren zijn '1,5 meter afstand houden', 'vermijd drukte' en 'zoveel mogelijk thuis werken'.

Figuur 12: Hoe makkelijk of moeilijk is het om je aan de maatregelen te houden, meting 7

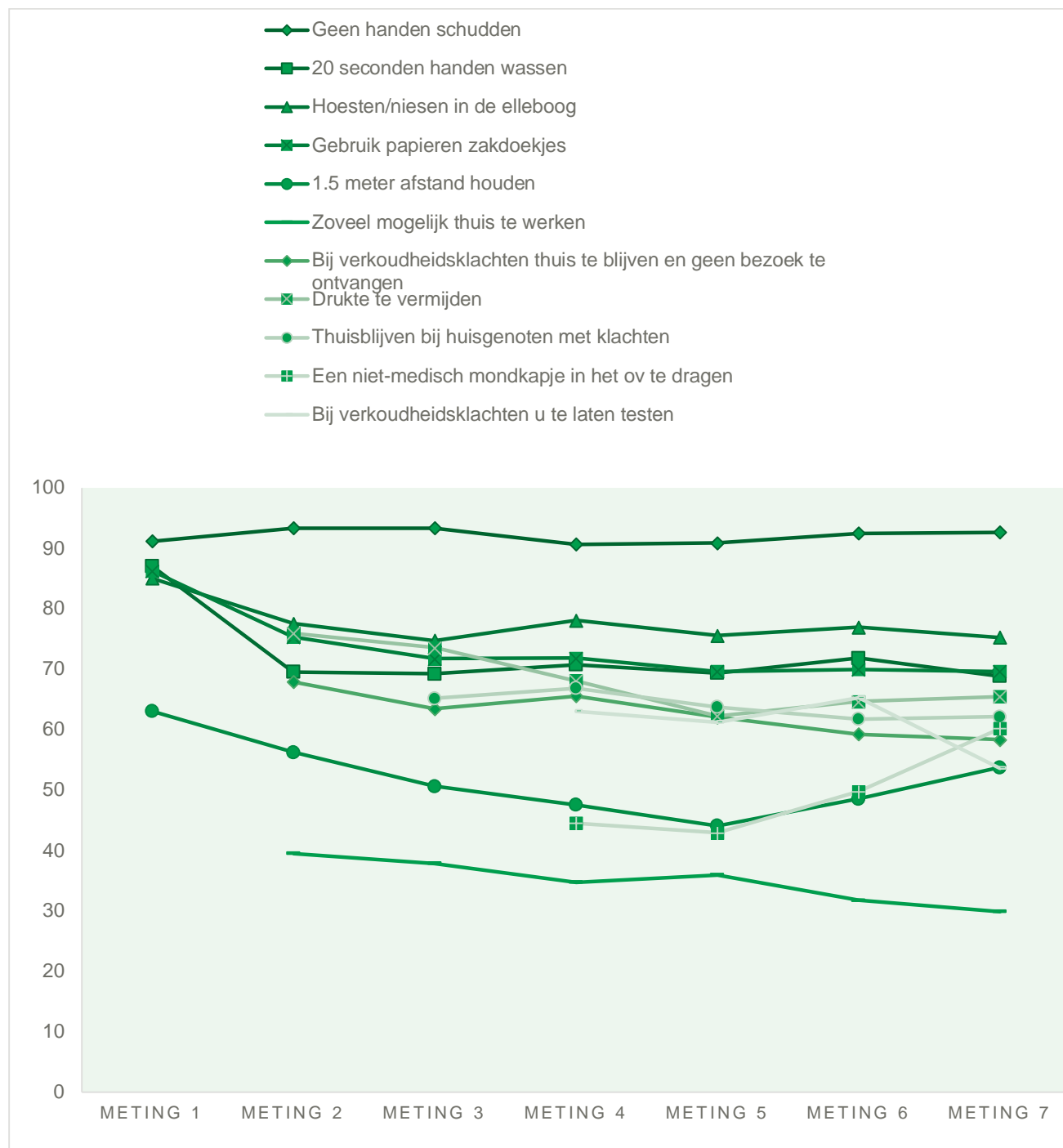
2.7.1 Verandering in opvolgen van gedragsmaatregelen

Voor veranderingen over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle metingen hebben meegedaan. Het percentage deelnemers dat het (heel) makkelijk vindt om zich aan de hygiëneregels te houden (handen wassen, in de elleboog niezen, papieren zakdoek gebruiken) is na een afname bij de eerste metingen gestabiliseerd. Voor 1,5 meter afstand houden geldt dat het percentage deelnemers dat dit (heel) makkelijk vindt tot en met de vijfde meting is afgenomen maar daarna weer toenam. Het percentage deelnemers dat het (heel) makkelijk vindt om 'zoveel

mogelijk thuis te werken' en 'drukte te vermijden' (vanaf de tweede meetronde gemeten) is na een afname gestabiliseerd. Voor 'een mondkapje dragen in het openbaar vervoer' (gemeten vanaf de vierde meting) is een toename te zien in het percentage deelnemers dat dit (heel) makkelijk vindt. Er is een daling te zien in het percentage deelnemers dat het (heel) makkelijk vindt om 'bij verkoudheid thuis te blijven' en zich te laten 'testen bij verkoudheidsklachten'. De gedragsregel om geen handen te schudden wordt vanaf de eerste meting steeds door meer dan 90% van de deelnemers (heel) makkelijk gevonden.

Figuur 13: Hoe makkelijk is het om aan de gedragsregels te houden; (heel) makkelijk, meting 1 t/m 7

2.8 Testen

Vanaf 1 juni kan iedereen met corona-gerelateerde klachten zich laten testen op het virus. Van de mensen die hebben deelgenomen aan meting 7, heeft 33% nu klachten of in de afgelopen 6 weken klachten gehad die kunnen wijzen op een besmetting met het coronavirus. Van de mensen met klachten geeft 48% aan dat deze klachten (waarschijnlijk) komen door een onderliggende langdurige aandoening.

Van de mensen met klachten die (waarschijnlijk) *niet* komen door een andere aandoening, heeft 38% zich laten testen. Van de mensen met klachten die (waarschijnlijk) *wel* komen door een onderliggende langdurige aandoening, heeft 19% zich laten testen. Van de mensen die zich hebben laten testen heeft 78% dat binnen 4 dagen gedaan en 44% binnen 2 dagen na aanvang van de klachten.

Van de deelnemers die *geen* klachten hebben of hebben gehad in de afgelopen 6 weken, geeft 53% aan bereid te zijn zich te laten testen als ze nu klachten zouden hebben. De intentie om zich te laten testen is dus hoger dan wat we terugzien in het daadwerkelijke gedrag. Van de deelnemers die zich in de afgelopen 6 weken al hebben laten testen, geeft 83% aan dat weer te zullen doen als ze de komende weken opnieuw klachten zouden krijgen.

2.8.1 Verandering in testbereidheid

Voor verandering in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Er is vanaf meting 4 gevraagd of mensen zich zouden laten testen als zij klachten zouden hebben. In eerste instantie nam het percentage mensen dat zegt zich te willen laten testen toe van 76% bij meting 4 tot 85% bij meting 6, maar bij meting 7 was er een afname te zien (73%).

3 Gezond zijn en gezond gedrag

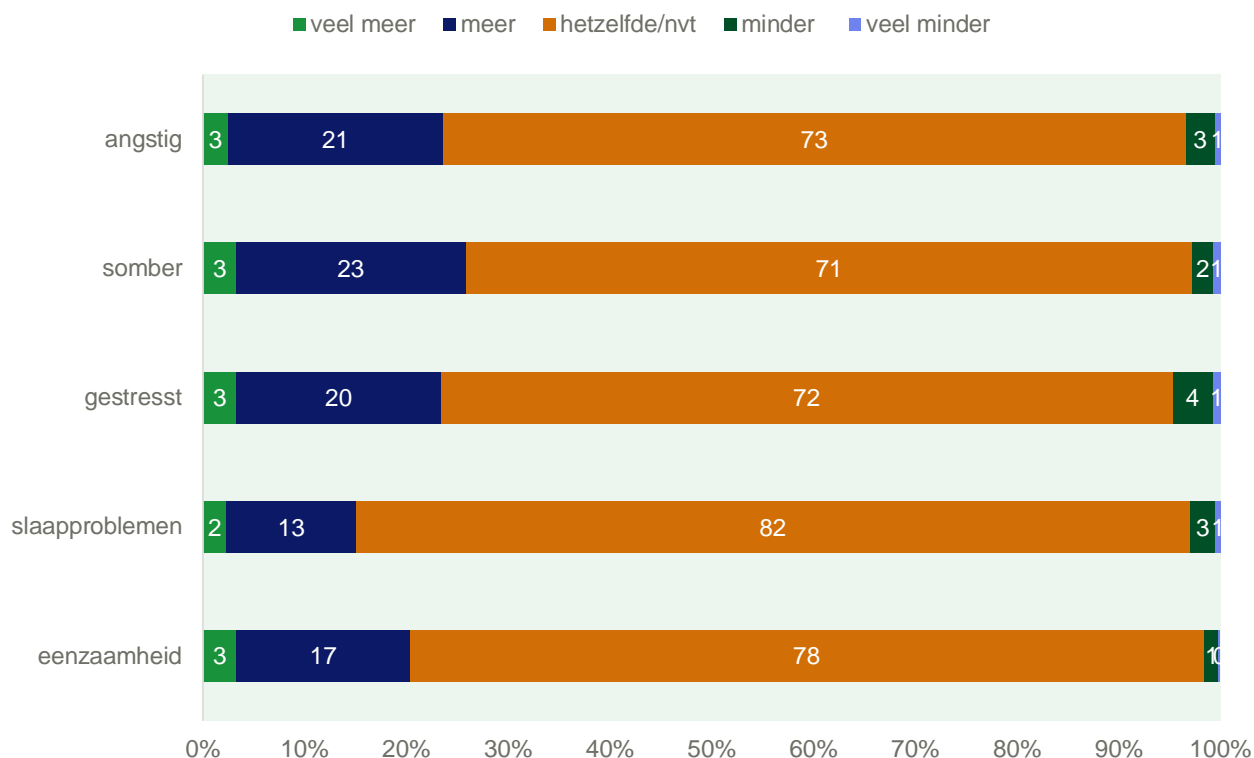
3.1 Welbevinden

Het besef dat men risico loopt en dat de maatregelen helpen om dit risico te verkleinen, kan mensen motiveren de maatregelen op te volgen. Echter, de coronacrisis heeft ook een prijskaartje: de vrijheid en mogelijkheden worden beperkt en mensen kunnen angstig zijn. Dit kan invloed hebben op onze mentale, fysieke, en sociale gezondheid. Bovendien kunnen deze negatieve gevolgen van invloed zijn op de motivatie om de gedragsregels te blijven opvolgen.

De deelnemers geven hun leven op het moment van invullen van de vragenlijst een score van 7,2 op een schaal van 1-10.

In figuur 14 is te zien dat een groot deel van de mensen aangeeft dat hun mentaal welbevinden vergelijkbaar is met de periode voor de crisis. Er zijn echter ook veel mensen bij wie het mentale welbevinden slechter is dan voor de crisis. Zo geeft tussen de 26% aan somberder te zijn. 24% is angstiger, 23% heeft meer stress en ook 20% is eenzamer. Er zijn ook mensen die aangeven dat hun mentaal welbevinden juist beter is vergeleken met de periode voor de crisis. Zo geeft 5% van de deelnemers aan minder stress te ervaren dan voor de coronacrisis.

Figuur 14: Mentaal welbevinden, vergeleken met de periode voor de crisis, meting 7

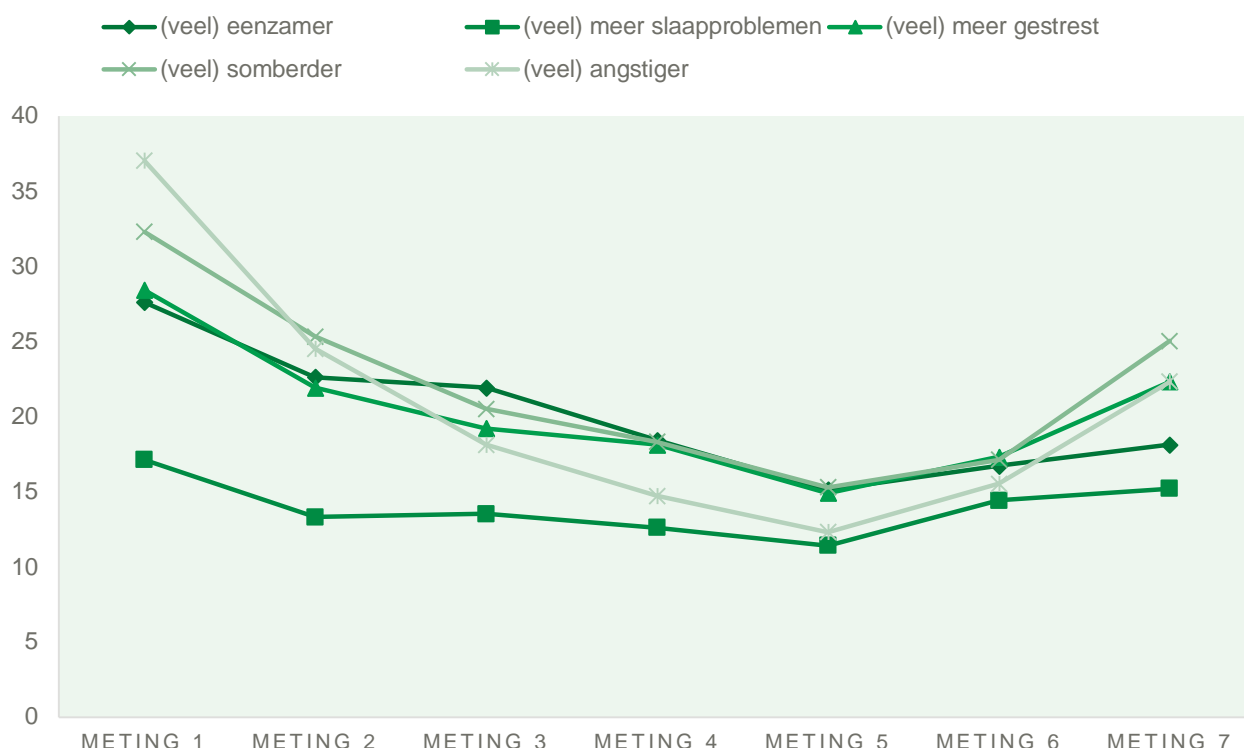
3.1.1 Verandering in mentaal welbevinden

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het rapportcijfer wat mensen geven aan hun leven op het moment van invullen van de vragenlijst, nam tussen meting 1

en meting 5 toe van 7,0 tot 7,6, daarna neemt dit cijfer weer iets af en bij meting 7 was het een 7,3.

In figuur 15 is te zien dat mentale klachten over de eerste vijf metingen gestaag afnamen. In meetronde 6 was er een lichte toename in mentale klachten te zien, die zich doorzet in meetronde 7.

Figuur 15: Verandering in mentaal welbevinden, meting 1 t/m 7

3.2 Leefstijl

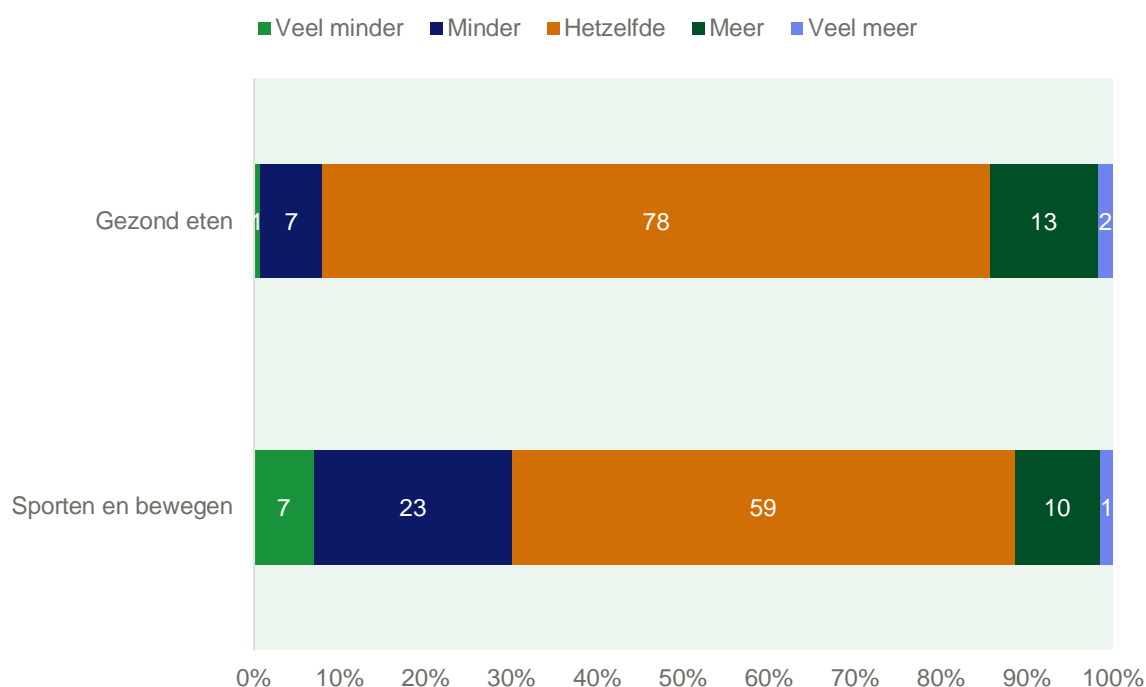
Een gezonde leefstijl helpt om mentaal, fysiek en sociaal gezond te blijven, ook in coronatijd. Het gaat hierbij onder andere om sporten, bewegen en gezond eten. Een toename in gebruik van middelen zoals alcohol en tabak kan invloed hebben op stemming en op kwaliteit van de slaap.

Veel mensen geven aan dat ze niet ongezonder zijn gaan eten vergeleken met voor de crisis: 78% eet nog hetzelfde.

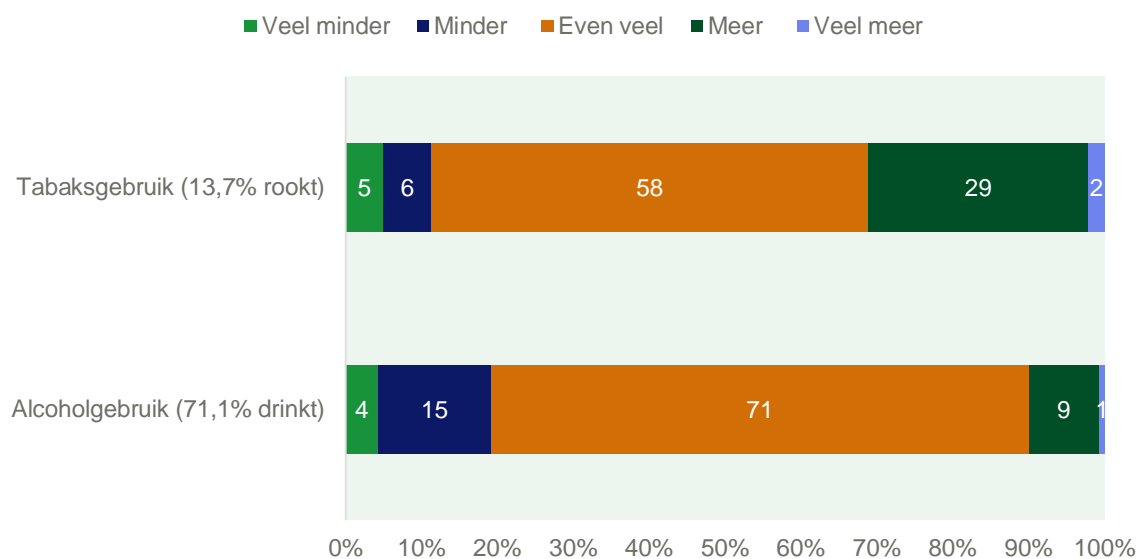
Bij sporten en bewegen rapporteren mensen een flinke afname: 30% geeft aan (veel) minder te bewegen.

Bijna een derde van de respondenten gaf aan geen alcohol te drinken. Van de drinkers zegt 10% (veel) meer te zijn gaan drinken, terwijl 19% (veel) minder drinkt. Slechts 14% van de deelnemer rookt. Bij rokers zien we dat 31% van de respondenten (veel) meer is gaan roken, terwijl 11% (veel) minder is gaan roken. Of er ook mensen zijn gestopt met roken sinds de crisis laten deze resultaten niet zien.

Figuur 16: Leefstijl, vergeleken met de periode voor de crisis, meting 7

Figuur 17: Middelengebruik, vergeleken met de periode voor de crisis, meting 7

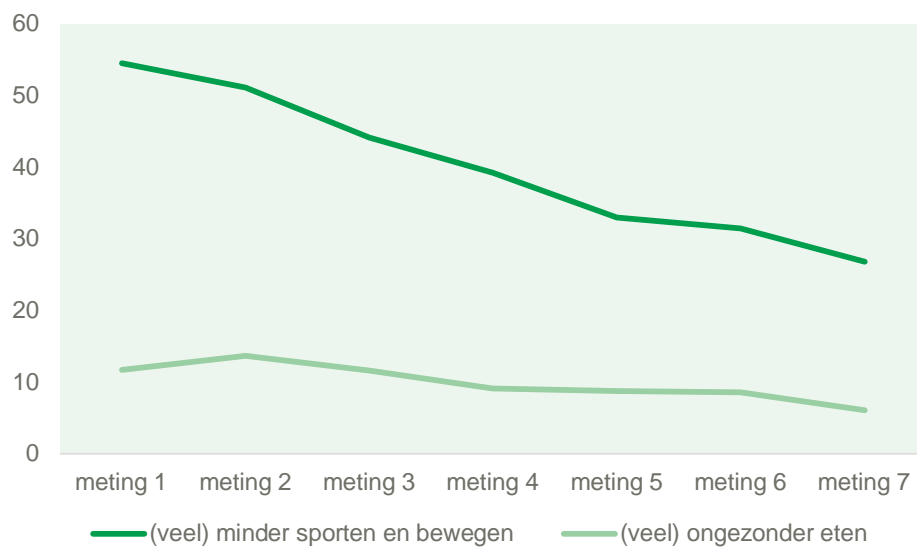

3.2.1 Verandering in leefstijl

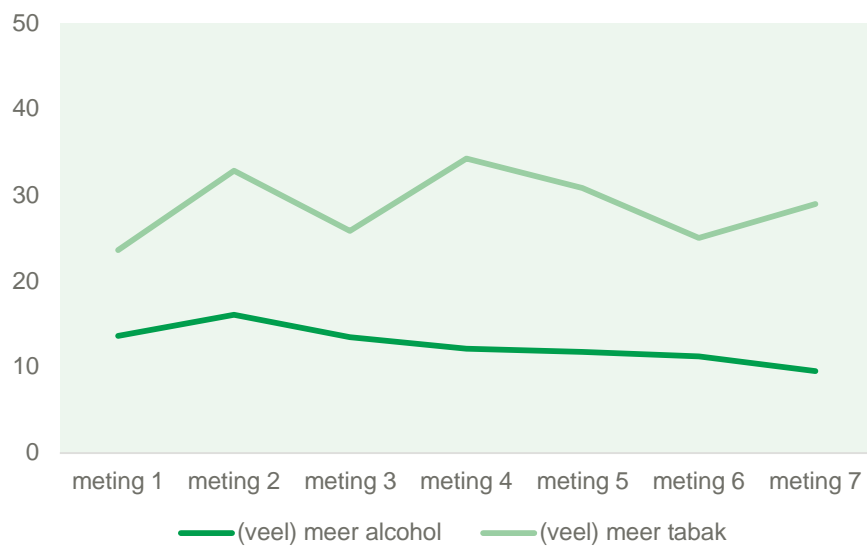
Voor verandering over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het percentage deelnemers dat aangeeft (veel) minder te zijn gaan sporten is met 28 procentpunten afgenomen sinds de eerste meting. Het percentage deelnemers dat (veel) ongezond eet dan voor de crisis is met 6 procentpunt

afgenomen ten opzichte van de eerste meting. Het aantal deelnemers dat aangeeft meer te zijn gaan drinken is redelijk constant gebleven. Het aantal rokers dat dat zegt (veel) meer te zijn gaan roken schommelt meer gedurende de metingen en is bij de laatste meting 5 procentpunt hoger dan bij de eerste meting.

Figuur 18: Verandering in leefstijl, meting 1 t/m 7

Figuur 19: Verandering in middelengebruik, meting 1 t/m 7

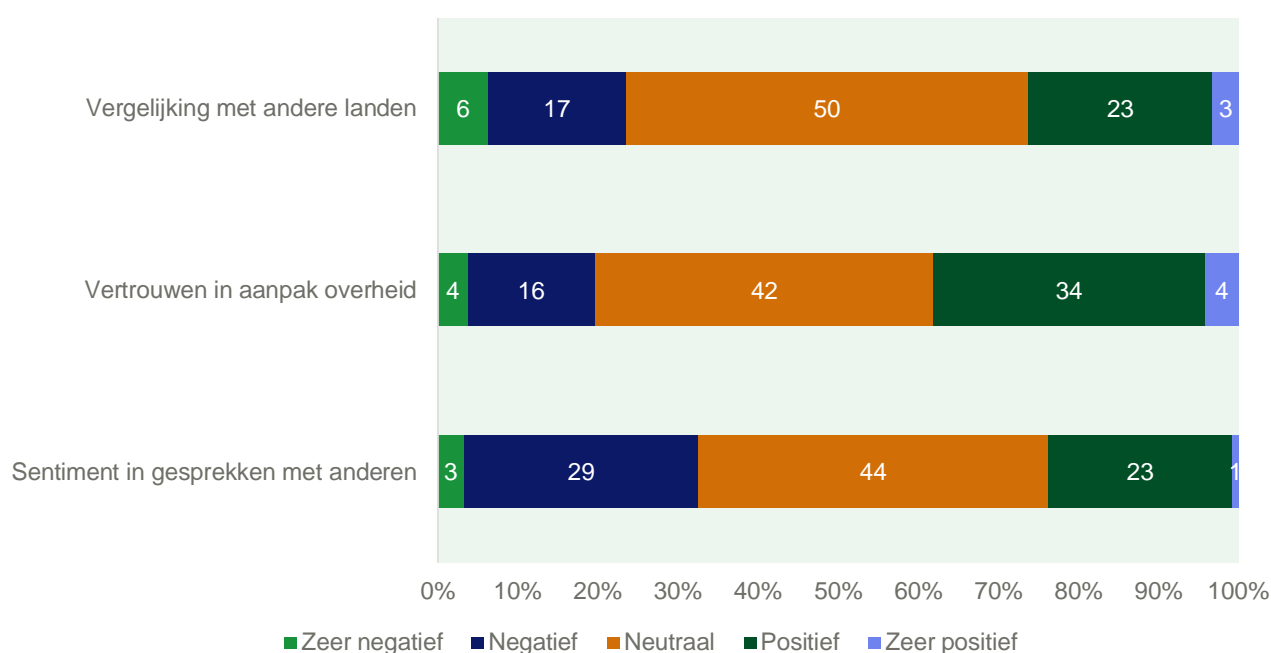
4 Vertrouwen in de Nederlandse aanpak

4.1 Sociale omgeving

De mensen om ons heen kunnen invloed hebben op het beeld dat we vormen van de maatregelen. Van de deelnemers geeft 41% aan bijna dagelijks tot meerdere keren per dag met anderen te spreken over de Nederlandse aanpak van de coronacrisis: 33% van die gesprekken was (zeer) negatief, terwijl 24% van die gesprekken (zeer) positief was.

38% heeft (veel) vertrouwen in de aanpak van de overheid; 20% heeft (helemaal) geen vertrouwen. In vergelijking met andere landen doet Nederland het volgens meer dan de helft van de respondenten (26%) (veel) beter, terwijl een 24% het beleid (veel) slechter vindt.

Figuur 20: Beeld van de aanpak van het coronavirus door de Nederlandse overheid, meting 7

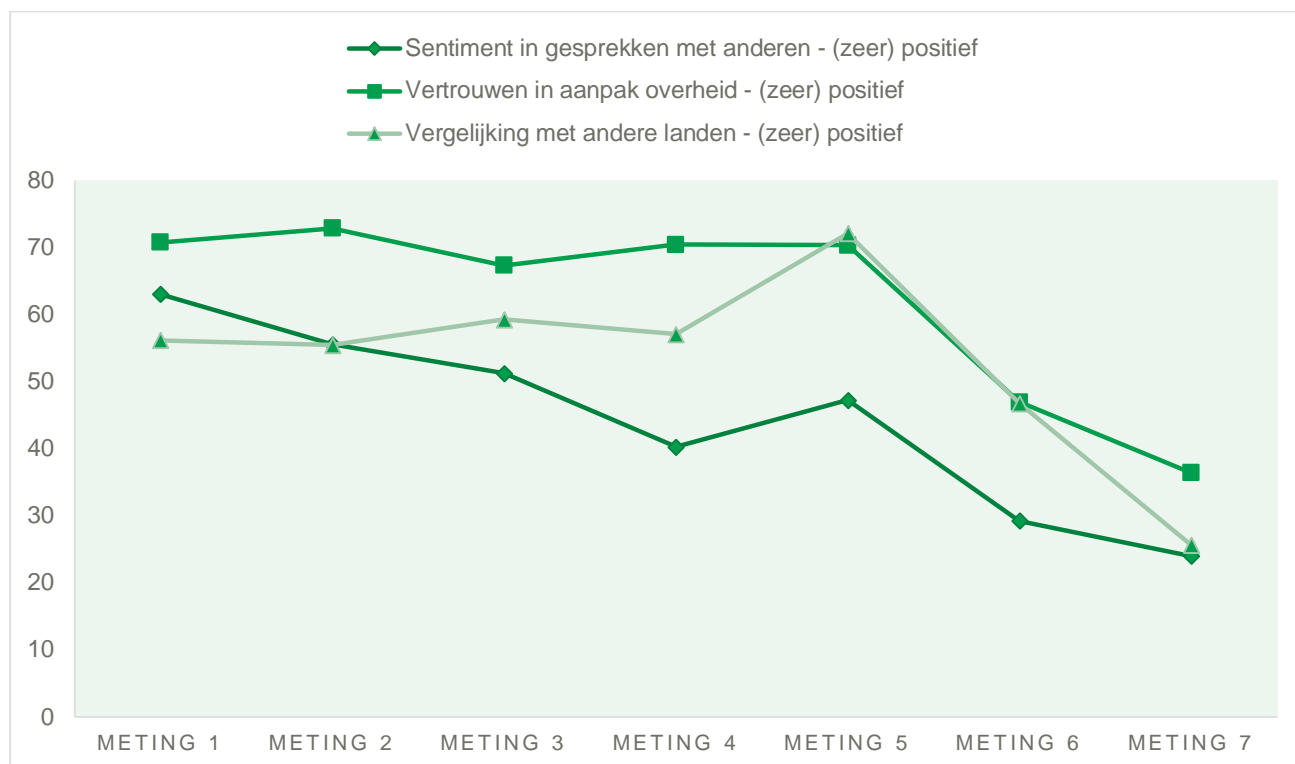

4.1.1 Verandering in sociale omgeving

Voor verandering over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Tijdens de eerste meting werd door de helft van de deelnemers bijna dagelijks of vaker gesproken over de aanpak van het coronavirus door de Nederlandse overheid. Dit percentage daalde tot 14% in meting 5. Daarna steeg dit percentage weer tot 38% bij meting 7.

Het sentiment in gesprekken met anderen is negatiever geworden. Het percentage deelnemers dat gesprekken als (zeer) positief ervaart, is gedaald met 39 procentpunt ten opzichte van de eerste meetronde. Ook het vertrouwen in de Nederlandse aanpak is afgenomen. Bij de eerste meting had 71% (heel) veel vertrouwen in de aanpak, bij de laatste meting was dit 36%. Het percentage mensen dat vindt dat de Nederlandse aanpak in vergelijking met andere landen (zeer) positief is, is ook afgenomen.

Figuur 21: Verandering in vertrouwen van de Nederlandse aanpak, meting 1 t/m 7

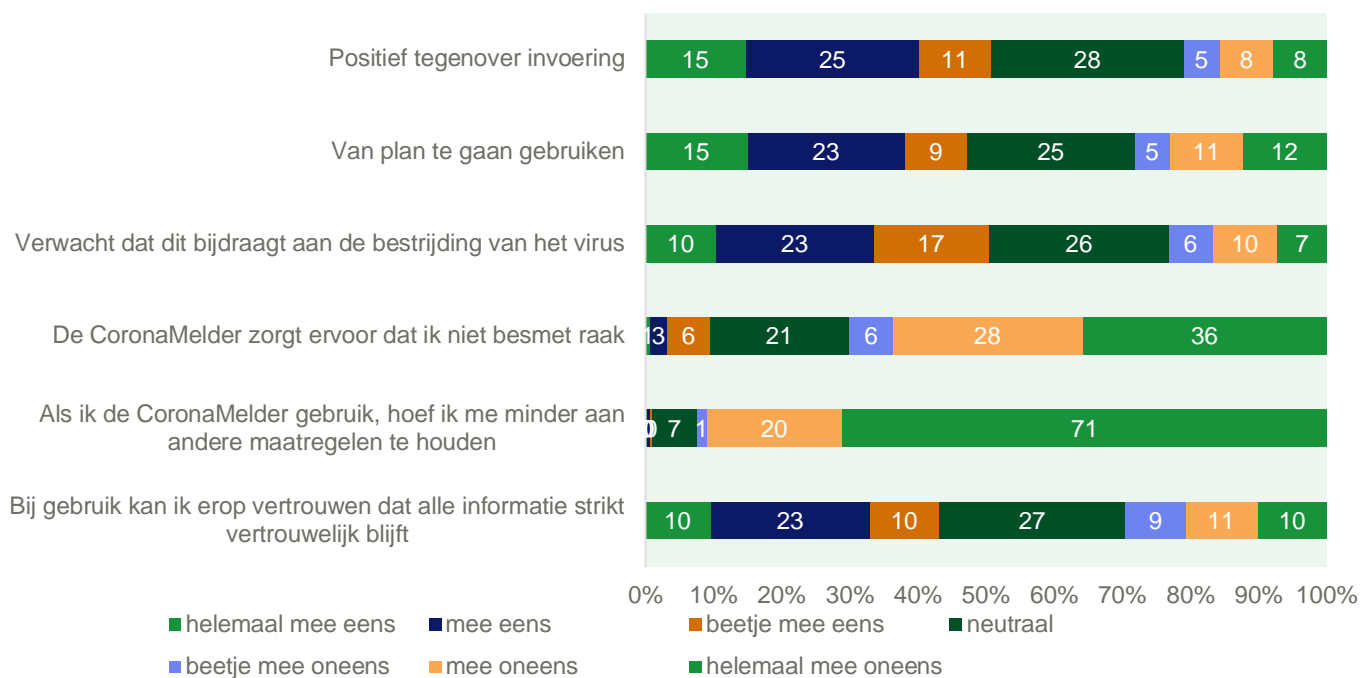

4.2 CoronaMelder

De Nederlandse overheid is van plan om de app 'CoronaMelder' landelijk beschikbaar te maken. Deelnemers zijn gevraagd in hoeverre ze het eens zijn met stellingen over de (invoering van) de app. Hieruit blijkt dat 40% positief tegenover het invoeren van de CoronaMelder staat en dat 38% van plan is om de app te gaan gebruiken. Van de

ondervraagden verwacht 34% dat het gebruik van de app ook bijdraagt aan de bestrijding van het virus. 33% heeft het vertrouwen dat de informatie strikt vertrouwelijk blijft. Men ziet het als aanvulling op het beleid: 91% van de deelnemers is het niet eens met de stelling dat ze zich minder aan de regels hoeven houden als ze de CoronaMelder gebruiken.

Figuur 22: Mening over de invoering van de CoronaMelderApp, meting 7

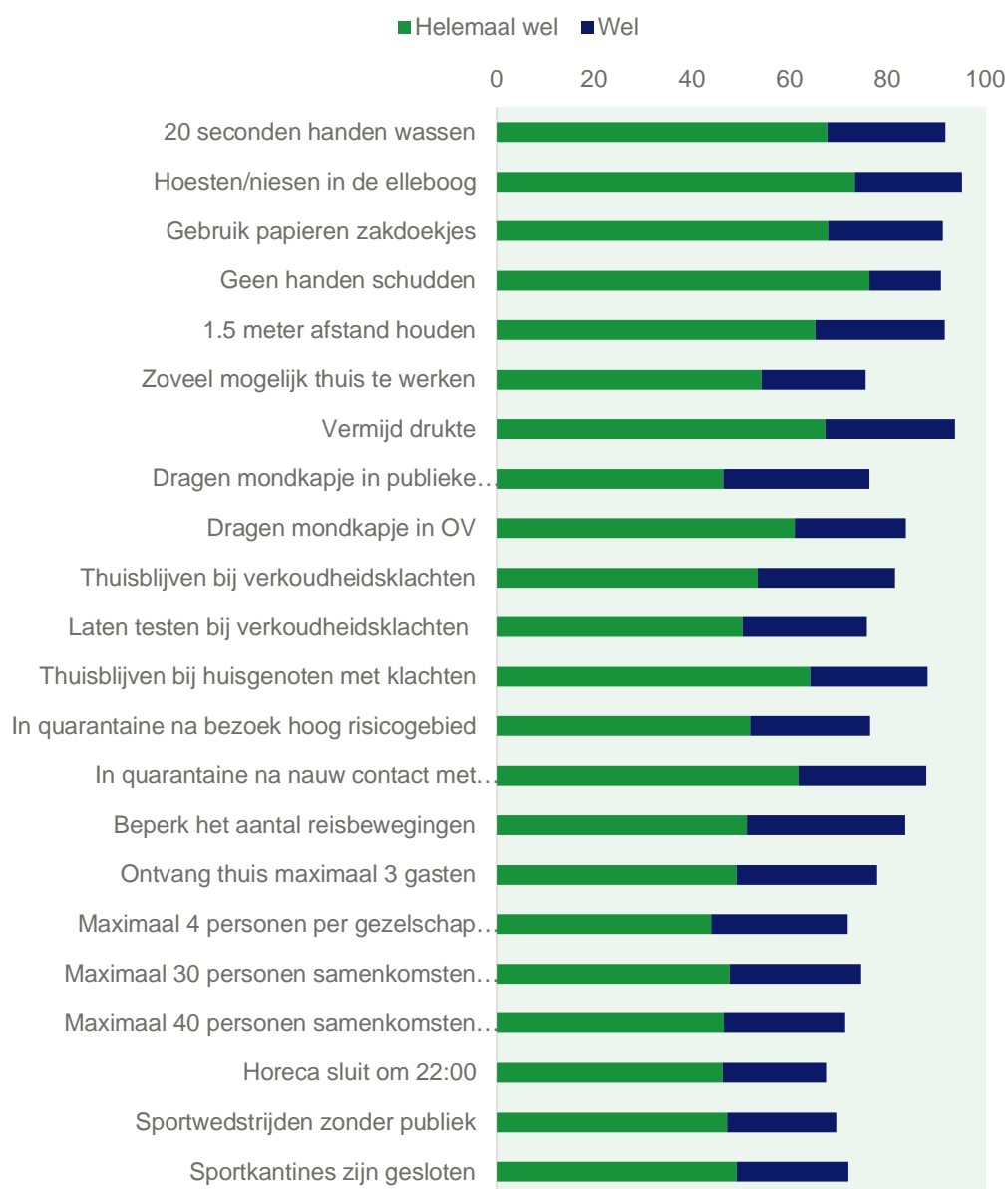
4.3 Draagvlak voor de maatregelen

Draagvlak kan een belangrijke aanwijzing zijn voor of mensen maatregelen vol gaan houden of niet. Wij kijken hier naar de mate waarin mensen nu achter de maatregelen staan en als deze nog 6 maanden zouden duren. Dit geeft de mate weer waarin mensen zichzelf de maatregelen nog voor langere tijd zien volhouden. Het draagvlak voor de veel van de maatregelen is hoog. Voor elke maatregel geldt dat een meerderheid van de respondenten achter de maatregel staat. Variërend van 67% tot 95%. Het minste

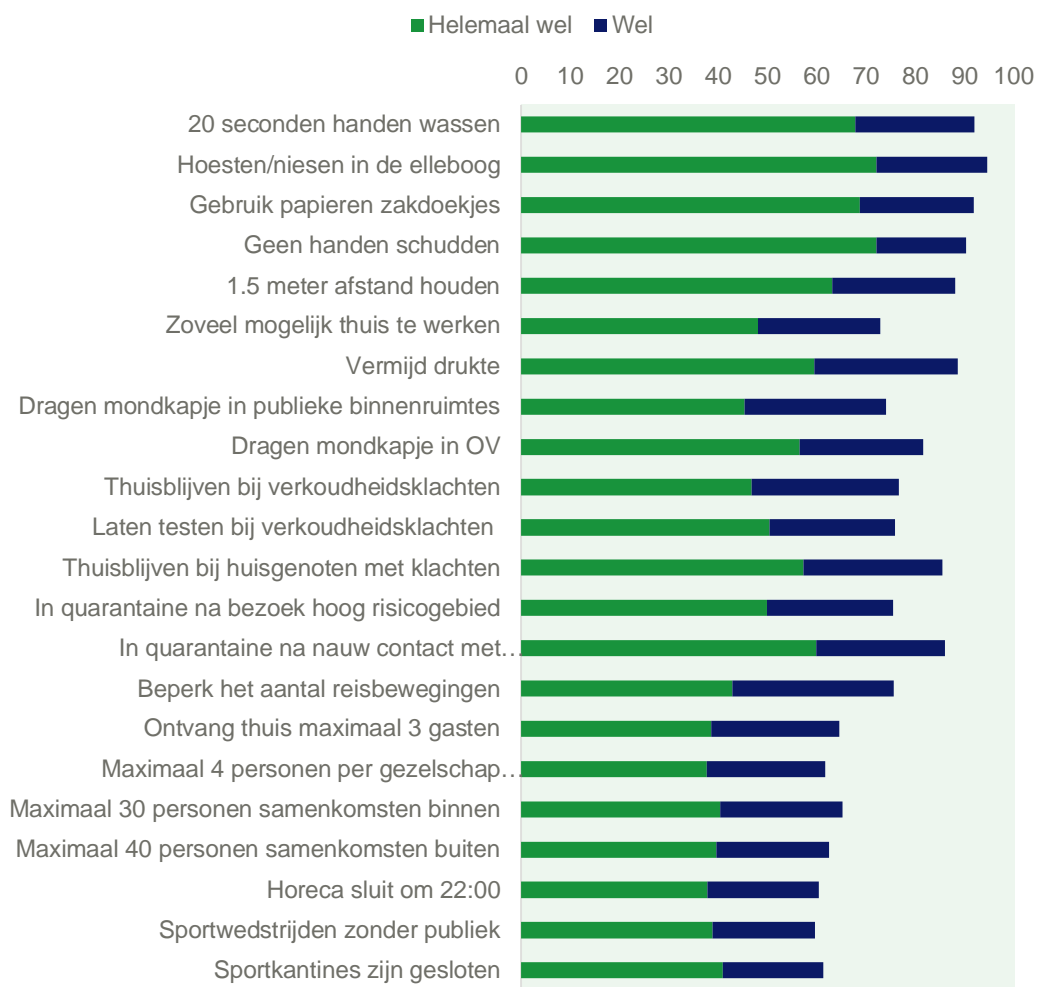
draagvlak is er voor de het sluiten van de horeca om 22:00.

Het draagvlak voor veel maatregelen blijft hoog, ook als deze nog zes maanden zouden gelden. Voor de hygiëne-maatregelen, zoals hoesten in de elleboog en handen wassen blijft het draagvlak boven de 90%. Het draagvlak voor maatregelen die te maken hebben met beperkingen in samenkomsten (waaronder beperkt aantal gasten thuis, vervroegde horecasluiting, maximum aantal personen in binnenruimtes en sportwedstrijden zonder publiek) daalt het meest (9 tot 13 procentpunt) als ze nog 6 maanden duren.

Figuur 23: Bereidheid om aan de maatregelen te houden, meting 7, 30 september t/m 4 oktober

Figuur 24: Draagvlak voor de maatregelen staan als de maatregelen nog 6 maanden duren, meting 7

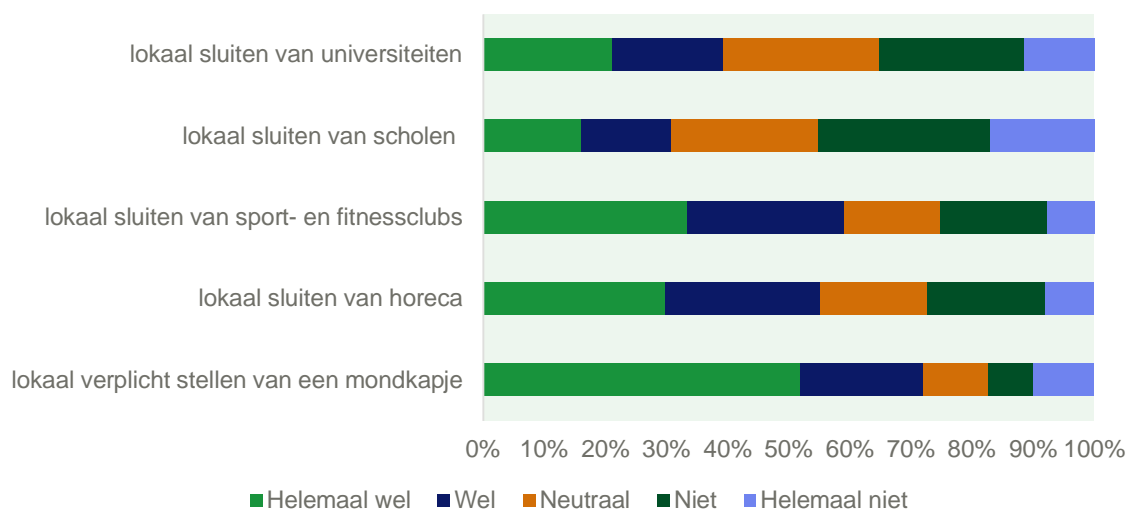

4.3.1 Lokale maatregelen

In deze meting is aan de deelnemers gevraagd in hoeverre ze staan achter lokale maatregelen in het geval van

toenemende besmettingen. Voor het lokaal verplicht stellen van een mondkapje is het draagvlak het hoogst (72%). Voor het de maatregel 'lokaal sluiten van scholen' is het draagvlak het laagst (30%).

Figuur 25: Draagvlak voor lokale maatregelen, meting 7

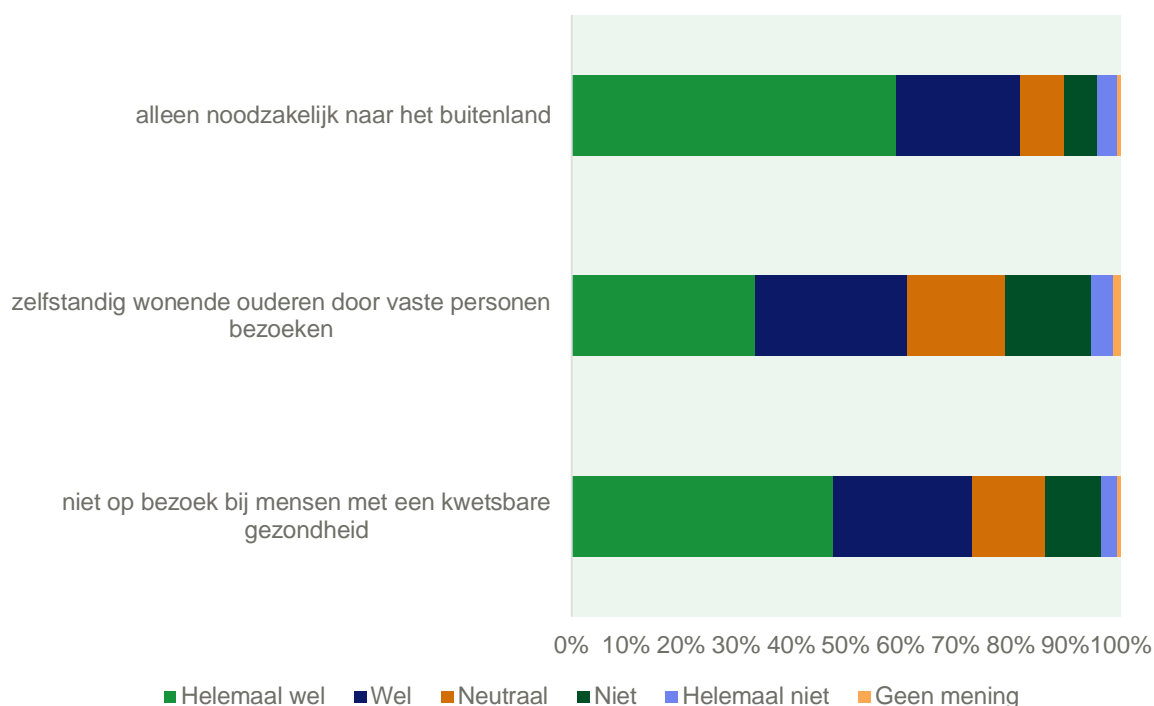

4.3.2 Maatregelen bij een tweede golf

In deze meting is ook gevraagd in hoeverre de deelnemers achter het opnieuw introduceren van enkele maatregelen

staan in het geval van een tweede golf. Bij de maatregel 'zelfstandig wonende ouderen door vaste personen bezoeken' is het draagvlak het laagst (61%).

Figuur 26: Draagvlak voor maatregelen bij een tweede golf, meting 7

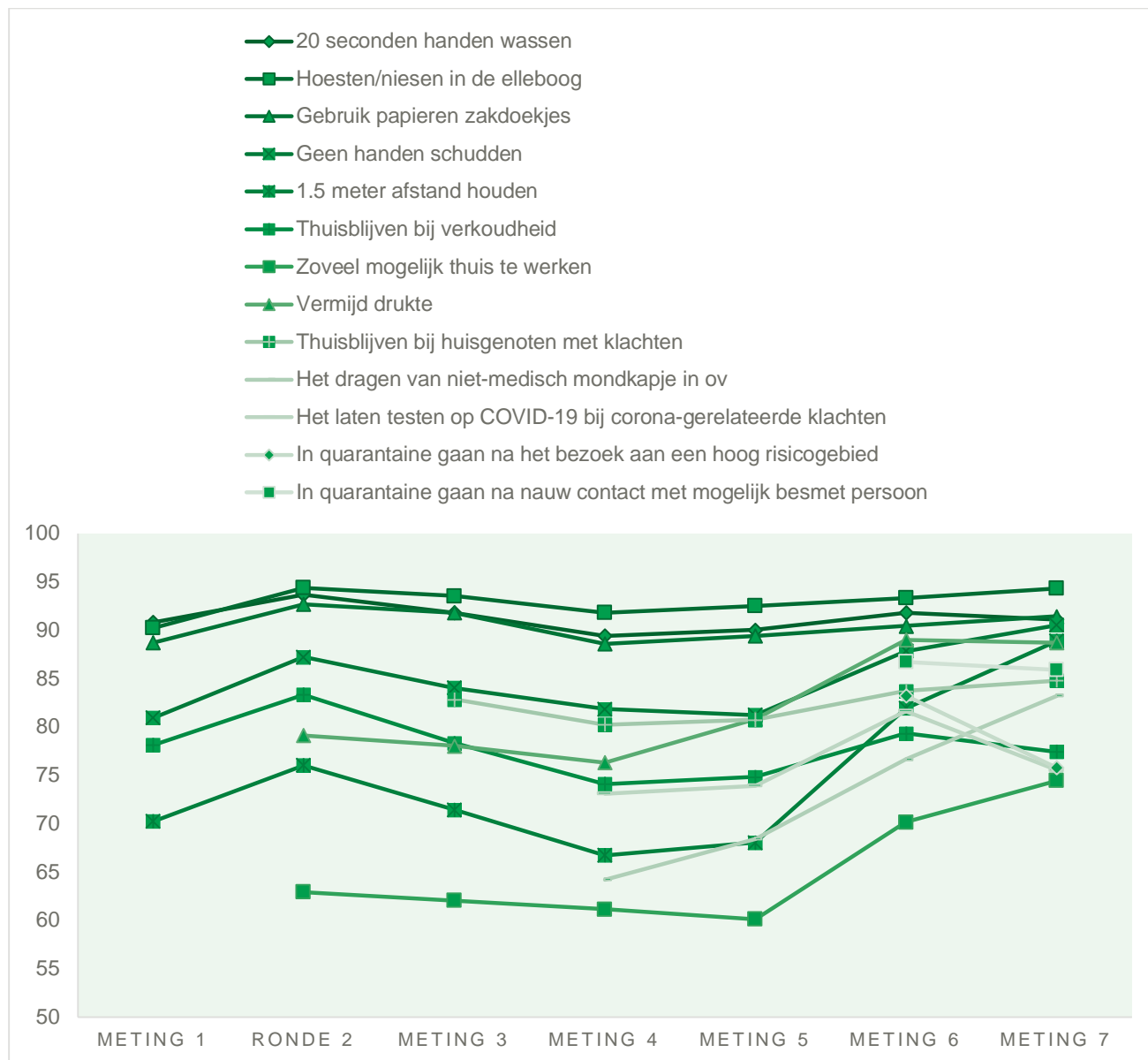

4.3.3 Verandering in draagvlak

Voor veranderingen over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het gaat hier om het draagvlak voor de maatregelen als deze nog 6 maanden zouden duren. Ten opzichte van de vorige meting is het draagvlak voor veel maatregelen ongeveer gelijk gebleven. De toename in het draagvlak voor het dragen van een mondkapje in het openbaar vervoer zet door (stijging van 19 procentpunt vanaf de vierde meting). Ten

opzichte van de vorige meting is het draagvlak voor het in quarantaine gaan na een bezoek aan een hoog risicogebied met 7 procentpunt afgenomen. Het draagvlak voor het 1,5 meter afstand houden is toegenomen van 70% bij de eerste meting tot 89% bij de laatste meting.

Figuur 27: Verandering in draagvlak als maatregelen nog 6 maanden zouden duren, meting 1 t/m 7

5 Over de deelnemers

Vanuit de regio Rotterdam-Rijnmond hebben 5.247 deelnemers van 16 jaar en ouder meegedaan aan de zevende meting van dit onderzoek; 54% was vrouw en 46% man.

De deelnemers van de eerste meting zijn via de gemeentepanels van de gemeenten Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Maassluis, Capelle aan den IJssel en Nissewaard gevraagd om deel te nemen. Daarnaast konden mensen via diverse social mediakanalen participeren aan het onderzoek; ongeveer een kwart van de mensen heeft via social media meegedaan of heeft de vragenlijst van iemand anders doorgestuurd gekregen. Vanwege de benaderingsmethode zijn inwoners uit bovengenoemde regiogemeenten oververtegenwoordigd in het onderzoek ten opzichte van de andere gemeenten in onze regio. Voor de zevende meting zijn mensen benaderd die al in eerdere metingen hebben meegedaan en hebben aangegeven mee te willen doen aan vervolgonderzoek. Ten opzichte van de bevolking in de regio zijn er minder deelnemers onder de 40 jaar (14% van de deelnemers) en is met name de groep tussen de 55 en 69 jaar sterk oververtegenwoordigd (41%). Van de deelnemers woont 24% alleen.

De samenstelling van de onderzoeksgroep is niet representatief voor de algemene bevolking in de regio. De resultaten geven echter wel een indicatie van de situatie in de regio Rotterdam-Rijnmond.

Kennis voor een sterk Rotterdams beleid

Onderzoek en Business Intelligence is een afdeling binnen de gemeente Rotterdam. De afdeling verzamelt informatie en doet onderzoek voor het maken en uitvoeren van beleid door de gemeente Rotterdam. Het onderzoek gaat over onderwerpen als gezondheid, zorg, onderwijs, re-integratie, de mografie, ruimtelijke ordening en veiligheid. Soms is de gemeentelijke organisatie het onderwerp, vaker gaat het over de stad en haar bewoners. Het doel is steeds om met deze verzamelde kennis het beleid en de bedrijfsvoering van de gemeente te verbeteren.

Auteur

Bianca Stam (1978) is epidemioloog. Zij werkt sinds 2007 als onderzoeker bij de gemeente Rotterdam. Daar doet zij vooral onderzoek naar gezondheid en gedrag.

[Rotterdam.nl](https://rotterdam.nl)

Gemeente Rotterdam